

การใช้ประโยชน์ยอดอ้อยสำหรับเลี้ยงสัตว์

เกียรติศักดิ์ กล้าเอม
สำนักพัฒนาอาหารสัตว์ กรมปศุสัตว์

อ้อยเป็นพืชเป็นพืชเศรษฐกิจที่สำคัญชนิดหนึ่ง มีพื้นที่ปลูกทั่วประเทศประมาณ 7.87 ล้านไร่ จุดประสงค์ของการปลูกอ้อยเพื่อนำมาผลิตน้ำตาลเป็นหลัก ช่วงที่ชาวไร่อ้อยส่งโรงงานคือระหว่างเดือนพฤศจิกายน – มีนาคม จะมียอดอ้อยและใบอ้อยเป็นเศษเหลือทิ้งไว้ในไร่ ส่วนใหญ่จะปล่อยให้แห้งแล้วจุดไฟเผา ส่วนต่างๆ ของอ้อยนี้จะประกอบด้วยลำต้นร้อยละ 60 ส่วนยอดร้อยละ 30 และใบอ้อยร้อยละ 10 หรือคิดเฉพาะยอดอ้อยทั้งประเทศจะมีประมาณ 18.10 ล้านตันต่อปี

คุณค่าทางอาหาร

ยอดอ้อยมีมากในช่วงเดือนพฤศจิกายน – มีนาคม ของทุกปี ซึ่งเป็นช่วงฤดูแล้งที่มักขาดแคลนหญ้าสดสำหรับใช้เลี้ยงสัตว์ ดังนั้นการนำยอดอ้อยมาเป็นอาหารหยาบทดแทนหญ้าสดในช่วงฤดูแล้ง นอกจากช่วยให้สัตว์ได้รับอาหารหยาบที่มีคุณภาพดีแล้ว ยังเป็นการใช้ทรัพยากรได้อย่างคุ้มค่าอีกด้วย แต่ยอดอ้อย จัดเป็นอาหารหยาบคุณภาพต่ำ มีโปรตีนต่ำ และมีเยื่อใยสูง คือมีโปรตีนร้อยละ 4.58 เยื่อใยร้อยละ 33.09 มี

คุณค่าทางโภชนาการต่ำกว่าหญ้า และใกล้เคียงกับฟางข้าวแต่โค-กระบือสามารถย่อย และใช้ประโยชน์จากสารเยื่อใยเหล่านี้ได้โดยจุลินทรีย์ในกระเพาะรูเมน เช่นเดียวกับการใช้ประโยชน์จากเยื่อใยในอาหารหยาบชนิดอื่นๆ

การใช้ยอดอ้อยเลี้ยงสัตว์

เนื่องจากยอดอ้อยมีคุณค่าทางโภชนาการ และมีความน่ากินต่ำ ดังนั้นก่อนนำไปใช้เลี้ยงสัตว์ ควรต้องปรับปรุงคุณภาพก่อน ด้วยวิธีใดวิธีหนึ่งที่สะดวกสำหรับผู้ปฏิบัติ และต้องใช้ร่วมกับอาหารข้น หรือพืชตระกูลถั่ว หรือใบพืชที่มีโปรตีนสูง เช่น ใบกระถิน ใบมันสำปะหลัง เป็นต้น เพื่อเพิ่มคุณค่าทางโภชนาการให้สูงขึ้น ทั้งนี้เพื่อให้สัตว์ได้รับโภชนาการเพียงพอกับความต้องการ

ในทางปฏิบัติที่เกษตรกรนำยอดอ้อยไปใช้เลี้ยงสัตว์ ส่วนใหญ่จะเป็นยอดอ้อยสด และเสริมด้วยอาหารข้น ส่วนจะใช้อยอดอ้อยสดในรูปแบบใดนั้น ขึ้นอยู่กับความสะดวกของผู้เลี้ยงสัตว์ เช่น

1. ยอดอ้อยสดที่เก็บจากไร่ และนำมาให้สัตว์กิน วิธีนี้สัตว์จะเลือกกินแต่ใบอ้อยก่อน ส่วนปลายของลำต้นอ่อนจะมีลักษณะแข็งยังคงเหลืออยู่จำนวนมาก ทำให้เกิดการสูญเสียมาก
2. ยอดอ้อยสดที่นำมาสับเป็นท่อนๆ ยาวประมาณ 3-5 นิ้ว จะทำให้สัตว์กินได้ง่ายกว่า และจะกินได้ทั้งส่วนใบและส่วนยอด ทำให้สูญเสียน้อย จะเหลือเฉพาะส่วนที่แข็งจริงๆ ซึ่งสัตว์ไม่สามารถกินได้
3. ยอดอ้อยสดที่เข้าเครื่องสับ เครื่องจะตัดยอดอ้อยทั้งยอดแตกเป็นชิ้นเล็กๆ มีความน่ากินมีลักษณะนุ่ม ทำให้สัตว์กินได้ทั้งหมด